

1766, 28.

SPECIMEN
IVRIS CONTROVERSI
EXHIBENS
VIM ARBITRII
CIRCA
DETERMINATIONEM PRETHI IN EMTIONE
ET VENDITIONE

Q V O D

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS GRATIA

P R A E S I D E

D. CHRISTIANO HENR. BREVNING

PROFESSOR. PVBLIC. ORDIN. IVR. NAT. ET GENT.

ET SOCIETAT. LITER. DVISVVRG. SOCIO

IN AVDITORIO PETRINO

DIE VIII. MART. ANNO MDCCCLXVI.

DEFENDET

IOANNES GOTTLOB THEVNERVS

BERGSTRAS. LVSAT. SVPER.

L I P S I A E

EX OFFICINA LANGENHEMIA.

DE
VI ARBITRII
CIRCA
DETERMINATIONEM PRETII IN EMTIONE
ET VENDITIONE.

§. I.

Emtionem atque venditionem ex sua essentia celebrari interueniente pretio, quod certum determinatumque esse debet non minus ac iustum, tam notum est, vt nihil addi possit. Sed circa determinandi rationem esse quaedam, quae non ex omni parte certa sunt, nemo non negabit. Determinationem vero pretii constituunt ipsae partes inter se de re aliqua vendenda emendaque contrahentes. Neque cuiusuis voluntas tantum attenditur, sed in computum quoque venit, quid iustum sit, ne postea nimio soluto pretio ex laesione agi possit ad rescindendum contractum. Habent vero Leges varios determinationum modos, interque eas est *Relatio* vel ad antecedentem venditionem, vel ad pecuniarum quantitatem, vel ad alterius arbitrium. Exemplis rem conficiamus. VLP. IANVS in L. 7. §. 1. π. de contr. emt. eius-

modi relationis ad antiquius pretium mentionem facit: sc. ut res sit emta: QVANTI TV EAM EMISTI. Et ait *Vlpianus*: valere emtionem: Nec alia est species, quam in eodem *loc.* excitat: QVANTVM PRECII IN ARCA HABEO. Coniicio ex verbo *pretii*, absque dubio innotuisse alteri contrahentium quantitatem pecuniarum in arca reconditarum, alias forsan dixisset: quantum pecuniae in Arca habeo: vel quantum in arca habeo: nisi prompta pernumeratio determinationem certam fieri posse putes: cum qua posteriori interpretatione magis quoque conspirant ipsius *VLPIANI* verba: *magis enim ignoratur, quanti emtus sit, quam in rei veritate incertum est.*

§. II.

Aliam relationis in determinando pretio tractat speciem idem *VLPIANVS* in *L. 37. ff. de contrab. emt.* Scilicet vendiderat quis fundum iure hereditario sibi delatum, et ut pretium determinaret venditor refert se ad illud, quo a suo testatore fundus comparatus fuerat. ERIT TIBI EMTVS TANTI, QVANTI A TESTATORE EMTVS EST. Et videtur recte hanc emtionis speciem cum conditionata comparare, quasi consensissent partes contrahentes: emtum fore fundum, si appareat an emtus sit a testatore et ut tunc emtus sit eo pretio, quo emerat testator: Quapropter si appareat, donatum vel forsitan alio lucratiuo titulo testatorem accepisse fundum, non emtum fore; quae latent notiones simul in verbis *ICti: quasi sine pretio facta venditio, ideoque similis erit sub conditione factae venditioni, quae nulla est, si conditio defecerit.* At si forsitan ducentis emerit, certum tunc determinatumque erit pretium, et dubium non est, valere omnino venditionem atque emtorem ad idem pretium soluendum esse obligatum.

§. III.

Alia determinationis ad illius certitudinem consequendam pretii sit relatio in arbitrium. Sed hic varia mihi videntur themata separanda. An sit arbiter vel venditor, vel emtor, vel tertius isque vel certus vel incertus. De singulis speciebus argumenta examinabimus.

§. IV.

§. IV.

Primum de arbitrio in personam tertiam eamque incertam collato. Communis eaque certa est sententia, nunquam hoc valere compromissum ad constituendum pretium venditionis. Comprobat eam GAIUS in L. 25. π. locat. cond. Ait: *si merces promissa sit generaliter, alieno arbitrio, locatio conductio contrahi non videtur*. Quamvis autem lex de mercede locationis agat, tamen recte a locatione ad venditionem argumentum ducitur. Et vel generalis causa hanc sententiam comprobat; facile enim contingere potest, ut cum persona determinata non sit, vel nouo pacto conuentioneque opus sit, vel ad personam postea deuoluatur, in quam, cum rei diiudicandae aestumandaeque capax non sit, nunquam nec consensissent partes nec consentire potuissent.

§. V.

Contra vero, si in certam aliquam personam compromiserint partes, non est dubium, recte dici posse, contractam esse venditionem, ea tamen ratione, ut conditionata sit, si videlicet Titius in se receperit, in quem consenserant partes pretiumque definiuerit. Quare si non receperit, nulla erit emptio atque venditio. Ita in locatione iudicauit GAIUS cit. L. 25. cuius argumentum ad nostram causam trahi poterit: Pergit enim: *Sin autem, quanti Titius aestimauerit: sub hac conditione stare locationem; ut si quidem ipse, qui nominatus est, mercedem defini erit, omnimodo, secundum eius aestimationem et mercedem persolui oporteat, et conductionem ad effectum peruenire: sin autem ille vel noluerit, vel non potuerit mercedem definire, tunc pro nibilo esse conductionem, quasi nulla mercede statuta.* Sed haec plana sunt. Grauior est lis, an in arbitrium alterutrius contractantium prouocari possit. Hanc iam tractabimus causam.

§. VI.

Negant plerique qui ex praeconceptis interpretationibus laborarunt, nec in arbitrium emptoris nec venditoris conferri posse pretii definitionem. Aduocant testem VLPIANVM in L. 7. π. de contrab. emptione, qui scripserat: *nam si arbitrium domini accipiamus, venditio nulla est.* Imo CAIUM in L. 35. π. eod. prouocant tanquam

quam idoneum iudicem, cuius haec est sententia: *Illud constat, imperfectum esse negotium, cum emere volenti, sic venditor dicit, QVANTI VELIS, QVANTI AEQVVM PVTAVERIS QVANTI AESTIMAVERIS, HABEBIS EMTVM.* Sed liceat et contra Vlpiani testimonium excipere et Caii iudicium aliquando reprobare: Neuter enim idoneus est, ut ex eius opinione negem, valere venditionem, cuius pretii determinatio in vnus contrahentium arbitrium collata sit. Nam cum consensu partium definiatur pretium (hic enim non de iustitia pretii disputatur, sed de certitudine et determinatione illius) dic, quaeſo! quid interest, an vnus consensus antecedit definitioni, an sequatur. Nullibi enim scriptum sancitumue vel in Lege aliqua, vel in capite Veteris cuiusdam Icti deprehendi, ut in determinatione venditor prius taxet, tunc aliquid minus offerat emtor, post consentiat venditor: Exigunt Leges, consensu definiendum esse pretium, et definitum erit, si consenserunt, nulla habita ratione, an praeceſſerit, an secutus sit alterius consensus. Caue ne forſan ex patriis cauſis prouoces ad paroemiam *bieten und wieder bieten macht Kaufleute.* Sicut mihi absurdum videtur ex paroemiis iura tradere et probare, quum potius ex iuribus explicari debeant; ira quotidianus huius prouerbii vsus probat, agere illud potius de iis, quibus vel videtur res venalis admodum cara, vel qui parum studii ostendunt ad emendam aliquam rem, quos venditor hoc acclamato dictorio ad emendum incitare atque allicere tendit. Quare arbitror, emtorem ad venditoris arbitrium in definiendo pretio, hunc contra in illius prouocare posse. Quid enim interesset, si ita emero: Titius taxat rem venalem centum: ego repono contra: dabo; an vero si sic, tantum dabo, quantum Tu Tibi ex arbitrio Tuo aestumaueris, Titius aiat: Centum dabis, replico: bene, centum.

§. VII.

Nec mouet me ad recedendum ab hac mea opinione, quod dicas vel emtorem posse dein admodum exiguum definire pretium vel venditorem nimium aestimare rei vendendae pretium. Haec enim obiectio non pertinet ad determinationem pretii, sed potius ad iustitiam illius, cui rei medicinam fert Gerh. NOODT, in Comment. ad Pand. L. XVIII. Tit. 1. §. 5. *Potest, inquit, iniquitas corrigi boni viri arbitrio.* Nam arbitrium determinandi pretium non exclu-

cludit quaestionem iustitiae illius, sit a tertio aliquo vel ab ipsis adeo consentientibus partibus definitum.

§. IIX.

At vero contradicunt Ulpianus et Caius in capitibus supra scriptis? Sed iam perorabo causam, quam ex parte tractavit NOODT, *cit. loc.* cuius iam non repeto argumenta. Primum videamus, an Domitius vere a nobis dissentiat? Ego sane non arbitror. Nam si ea, quae verbis supra scriptis antecedunt, coniungimus, facile patet, eundem de alio themate penitus egisse. Scripserat: *Sed utrum haec est venditionis conditio, si ipse dominus putasset suo arbitrio: an vero si arbitrio viri boni? nam si arbitrium domini accipiamus venditio nulla est: quemadmodum si quis ita vendiderit: Si VOLVERIS: vel stipulanti sic spondeat: Si VOLVERO DECEM DABO, neque enim debet in arbitrium rei conferri, AN SIT OBSTRACTVS.* Quis non videt, hic non agi de pretii definitione in contrahenda emtione, sed de consensu ipso emtionis, quatenus obliget vel non. Poteram enim prouocare in arbitrium boni viri tertii cuiusdam consentiente altero contrahentium: vt definiat suo arbitrio: an contrahenda emtio venditione sit obligatoria nec ne. At si in contrahentium arbitrium conferatur an valeat obligatio nec ne: nunquam dici poterit, contractam esse emtionem venditionemue ob deficientem partis consensum. Ostendunt postrema verba: *an sit obstrictus.* Quae enim esset illa emtio, quam quando vellet modo venditor nullam dicere, vel emtio, a qua recedere pro arbitrio posset emtor. Addo amplius vrgere Ulpianum: an sit conditio iusta, quae possit emtioni venditioniue adscribi: si voluerit sc. valere vel venditor vel venditionem vel emtor emtionem. Et negat esse conditionem, quippe consensus vtriusque contrahentis exigitur ad perficiendum contractum, qui non adest, si placuerit, vt valor ab alterius demum arbitrio pendeat.

§. IX.

Nec magis a nobis dissentit CAIUS cit. loc. Hic enim tantum imperfectam dicit emtionem, si ita contracta sit; *quanti velis, quanti aequum putaueris, quanti aestimaueris, habebis emtum: nunquam*

quam adfirmat nullam. Verfatur in loco hoc explicando Gerh-
 NOODT *cit. loc.* et propterea imperfectam putat, *quod alter non*
in continentem acceptauerit. Sed mihi non videtur ad hanc opinio-
 nem respexisse CAIVS: Nam videamus: an aliter sentiendum sit
 prouocato arbitrio tertii boni Viri: Et magis est, imperfectum di-
 cere negotium, antequam determinauerit pretium, quamuis forfitan
 in se receperit arbitrium. Quid ni idem applicemus ad thema Caii.
 Quoufque enim ipse vel venditor vel emtor nondum determinaue-
 rit, quanto pretio vel velit venditam vel emtam rem, imperfecta
 erit venditio vel emtio, quae si quantum aequum putauerit vel
 venditor vel emtor, determinando pretium, statim perficietur. Et
 hinc magis est, vt a vulgari illa nulloque iure subnixta opinione re-
 cedamus, et affirmemus, posse et pretii determinationem in arbi-
 trium vnus contrahentium conferri, cui nostrae opinioni praeter
 laudatum Noodtium et alios assentientem quoque deprehendimus
 STRYVIUM in *Evolutionibus Controuerf. Exercit. XXIII. p. 315.*

T A N T V M.

Leipzig, Diss. 1766 A-G

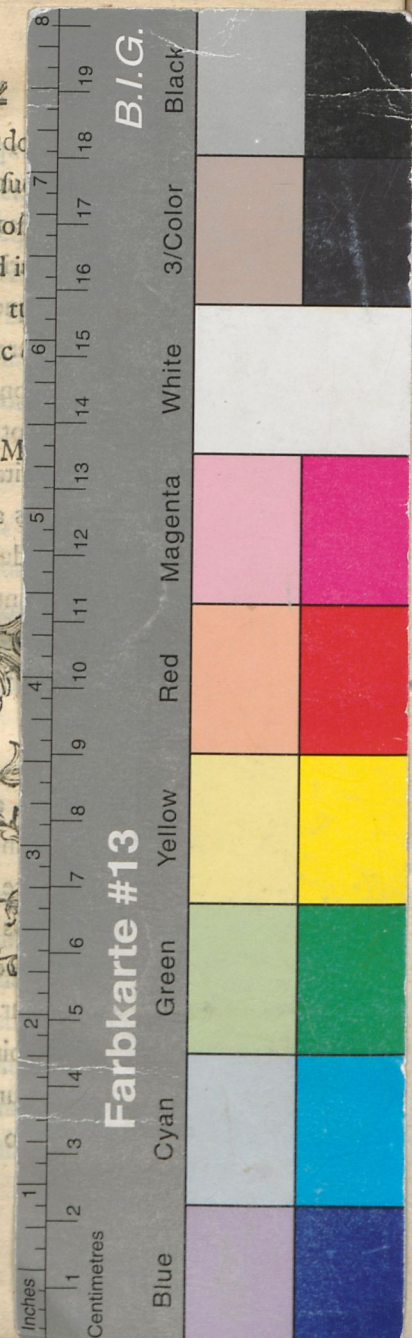
ULB Halle 3
005 360 536

TA-00

8801

1766, 28.

SPECIMEN
IVRIS CONTROVERSI
EXHIBENS
VIM ARBITRII
CIRCA
DETERMINATIONEM PRETII IN EMTIONE
ET VENDITIONE

QVOD
ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS GRATIA
PRAESIDE
D. CHRISTIANO HENR. BREVNING

PROFESSOR. PVBLIC. ORDIN. IVR. NAT. ET GENT.
ET SOCIETAT. LITER. DVISBYRG. SOCIO

IN AVDITORIO PETRINO

DIE VIII. MART. ANNO MDCCCLXVI.

DEFENDET

IOANNES GOTTLOB THEVNERVS

BERGSTRAS. LVSAT. SVPER.

LIPSI AE

EX OFFICINA LANGENHEMIA.

